

**Právní shrnutí aktuální situace v mateřské škole,
jejímž zřizovatelem je Obec Květnice.
Možnosti právní obrany v případě neoprávněného zásahu do práva na
ochranu osobnosti člověka resp. do dobré pověsti právnické osoby.**

Vážená paní starostko,

na základě Vaší žádosti o mé právní hodnocení aktuální situace v mateřské škole, jejímž zřizovatelem je Obec Květnice, Vám zasílám své níže uvedené právní shrnutí.

Předně musím konstatovat, že Vaše odpovědi jak na předmětný nehorázný, manipulativní a ničím nepodložený anonym, tak na reakci Jany Piknové jsou ve všech bodech a aspektech zcela precizní a plně se s nimi ztotožňuji jak po stránce právní, tak morální. Z tohoto důvodu tak nebudu zbytečně opakovat Vaše slova a zaměřím se výhradně na právní aspekty možnosti obrany jak školky tak jejího personálu v případech, kdy existuje podezření, že je a) neoprávněně zasahováno do práva na ochranu osobnosti fyzické osoby resp. b) do dobré pověsti právnické osoby.

a) Právo na ochranu osobnosti fyzické osoby primárně upravují ustanovení § 81 až 83 občanského zákoníku, jejichž citace znějí takto:

§ 81

(1) *Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.*

(2) *Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.*

§ 82

(1) *Člověk, jehož osobnost byla dotčena, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.*

(2) *Po smrti člověka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.*

§ 83

(1) *Souvisí-li neoprávněný zásah do osobnosti člověka s jeho činností v právnické osobě, může právo na ochranu jeho osobnosti uplatnit i tato právnická osoba; za jeho života však jen jeho jménem a s jeho souhlasem. Není-li člověk schopen projevit vůli pro nepřítomnost nebo pro neschopnost úsudku, není souhlasu třeba.*

Dle ustálené judikatury se za **vážnost považuje** nemateriální složka lidské osobnosti, která vyjadřuje **vnímání člověka jeho okolím**, pojem tedy subsumuje objektivní hodnocení osobnosti člověka ze strany třetích osob či celé společnosti. Bylo by tedy i možné vážnost definovat jako „objektivní hodnocení cti“. **Cti se pak rozumí** rovněž nemateriální složka lidské osobnosti, avšak jde o **vnímání osobnosti sebou samým**, tedy subjektivní hodnocení osobnosti samotným nositelem. Obdobně jako u definice vážnosti lze tedy čest definovat jako „subjektivní hodnocení vážnosti“.

Tudíž v případě, že nepravdivá a manipulativní tvrzení již dosáhnou takové intenzity, že neoprávněně zasáhnou do vážnosti a cti dotčené a poškozené osoby, tak pak má takto zasažená a poškozená osoba právo domáhat se ochrany své osobnosti žalobou u věcně a místně příslušného soudu a v rámci této žaloby požadovat aby **i)** bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo **ii)** aby byl odstraněn jeho následek, či obojího najednou.

Již při podání žaloby si pak musí žalobce uvědomit, zdali se domáhá ochrany své důstojnosti, své vážnosti, své cti či jejich společné ochrany. Pokud se bude domáhat ochrany všech tří součástí své osobnosti, tedy důstojnosti, vážnosti a cti, avšak například jeho důstojnost případně zasažena není, měla by být žaloba pouze v této části zamítnuta.

Bude-li se žalobce dovolávat ochrany jednotlivých částí osobnosti, tedy např. důstojnosti, vážnosti a cti, a uvede tyto pojmy i do petitu žaloby, musí si v takovém případě opět uvědomit, že pokud se bude domáhat ochrany těchto tří součástí své osobnosti, tedy důstojnosti, vážnosti a cti, avšak např. jeho důstojnost zasažena není, měla by být žaloba v této části zamítnuta. Žalobce tedy musí vždy pečlivě zvažovat nejen petit návrhu samotného, ale i skutková tvrzení v žalobě obsažená. Pokud petit bude obsahovat označení konkrétní části osobnosti, tak by žaloba měla obsahovat skutková tvrzení, kterých částí ochrany své osobnosti se žalobce domáhá.

Při posuzování toho, zda by byla osobnost poškozeného dotčena či nikoliv, hraje základní roli princip proporcionality. Principem proporcionality se pak rozumí rovnováha mezi ochranou osobnosti a svobodou projevu. Princip proporcionality tedy tvoří přímou úměru mezi postavením poškozeného a mírou zásahu do jeho osobnostních práv.

Odstranění následku neoprávněného zásahu do práva na ochranu osobnosti, v daném případě do práva na ochranu vážnosti a cti, pak bude obvykle spočívat ve zveřejnění omluvy a v případě, že míra zásahu do osobnostních práv bude větší intenzity, tak pak se lze domáhat i přiměřeného zadostiučinění poskytnutého v penězích.

b) Právo na ochranu dobré pověsti právnické osoby primárně upravuje ustanovení § 135 občanského zákoníku, jehož citace zní takto:

(1) Právnická osoba, která byla dotčena zpochybněním svého práva k názvu nebo která utrpěla újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, nebo které taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím názvu, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

(2) Stejná ochrana náleží právnické osobě proti tomu, kdo bez zákonného důvodu zasahuje do její pověsti nebo soukromí, ledaže se jedná o účely vědecké či umělecké nebo o tiskové,

rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství; ani takový zásah však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby.

Z výše uvedené citace ustanovení § 135 občanského zákoníku tudíž vyplývá, že právnická osoba, tedy i mateřská škola, má v případě neoprávněného zásahu do její pověsti obdobné možnosti právní obrany při uplatnění obdobných nároků jako osoba fyzická v případě neoprávněného zásahu do jejích osobnostních práv.

V souladu s ustálenou judikaturou se **dobrá pověst právnické osoby presumuje a je a priori chráněna. Neoprávněným (protiprávním) zásahem do práva na ochranu dobré pověsti právnické osoby je pak zásadně každé nepravdivé tvrzení nebo obvinění, které zasahuje její dobrou pověst.** Tento zásah, aby byl považovaný za neoprávněný, by měl přesáhnout určitou, vzhledem k okolnostem, přípustnou intenzitu takovou měrou, kterou již nelze v demokratické společnosti tolerovat. Což naprosto tendenční, manipulativní a ničím nepodložená tvrzení obsažená v anonymu mohou dle mého názoru zcela naplňovat. V souladu s touto judikaturou pak o pravdivou informaci nejde, pokud je údaj podán zkreslujícím, zavádějícím anebo difamujícím způsobem.

Dle ustálené judikatury pak dále ani není významné, prostřednictvím jakého prostředku či média bylo do pověsti právnické osoby zasaženo. Informace zasahující do pověsti právnické osoby může být tedy i informace poskytnutá jakýmkoliv způsobem, pokud se s ní mohou seznámit třetí osoby. Informace uvedené v předmětném anonymu bezpochyby byly a stále jsou podávány zkreslujícím, zavádějícím a difamujícím způsobem, kdy pisatelé vůbec nepředkládají jakékoliv důkazy na podporu svých difamujících a manipulativních tvrzení. V daném případě se tak lze zcela důvodně domnívat, že primárním cílem pisatelů bylo jediné: **zhanobení a zneuctění mateřské školy a její činnosti jako celku.**

Výše popsané možnosti právní obrany proti neoprávněným zásahům do práva na ochranu osobnosti fyzické osoby či do pověsti právnické osoby byly pojety z hlediska civilně právního. Nicméně fyzická osoba v případě, že míra intenzity zásahu do jejích osobnostních práv překročila možnosti obrany poskytované občanským zákoníkem, má ještě možnost obrany poskytované trestně právními předpisy, a to v daném případě zjm. možností podání trestního oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu **pomluvy dle ustanovení § 184 trestního zákoníku**, jehož citace zní takto:

- (1) Kdo o jiném sdělí **nepravdivý údaj**, který je **způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů**, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.*
- (2) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.*

Jedním ze základních lidských práv stanovených v Listině základních práv a svobod je v čl. 10 zakotvené právo na to, aby byla zachována lidská důstojnost, **osobní čest, dobrá pověst a ochrana jména občana.** Cílem ustanovení § 184 trestního zákoníku je chránit tyto hodnoty proti nepravdivým údajům a jejich šířením. Proto je ochrana poskytována pouze fyzickým osobám. Tímto ustanovením tak nejsou chráněny úřady, instituce skupiny osob, právnické osoby či jiné skupiny osob.

Objektem trestného činu pomluvy je zájem na ochraně cti a důstojnosti občana. Objektivní stránka pak spočívá ve sdělení nepravdivého údaje, který je způsobilý značnou měrou ohrozit vážnost poškozeného u spoluobčanů, zejm. poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu. **K naplnění skutkové podstaty trestného činu pomluvy se nevyžaduje, aby nepravdivým údajem pachatel ohrozil vážnost u spoluobčanů, zcela postačuje, když sdělený nepravdivý údaj je způsobilý toto ohrožení vážnosti způsobit.**

V Praze dne 14.5.2024

Mgr. Vladimír Mrkvička, advokát

Mgr. Vladimír Mrkvička
advokát

IČ: 66256631